

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

ten van de Verenigde Staten wetten worden uitgevaardigd waardoor *evidence-based* programma's in de geestelijke gezondheidszorg en in de verslavingszorg financieel begunstigd worden! We kunnen onze ogen niet sluiten voor een dergelijke ontwikkeling.

Wie op zoek is naar een goed overzicht over de 'evidence' van psychoanalytische psychotherapieën, wordt verwezen naar de bijdrage van Fonagy in de *Psychodynamic Diagnostic Manual* (Vandermeeren 2007).

Literatuur

VANDERMEEREN, R. (2007). PDM versus DSM — Bespreking van PDM Task Force (2006). *Psychodynamic Diagnostic Manual*. Silver Springs: Alliance of Psychoanalytic Organizations. *Tijdschrift voor Psychoanalyse*, 13, 150-152.

Erfgenamen van Lacan?

Bespreking van

Inwit — *Tijdschrift voor psychoanalyse* nummer 1 (oktober 2005) en nummer 2/3 (maart 2007). Verschijnt eenmaal per jaar. Gent: Kring voor psychoanalyse van de New Lacanian School.

SOLANGE LEBOVICI

Lacan speelt nog altijd een belangrijke rol binnen het hedendaagse psychoanalytische gedachtegoed. De vele tijdschriften die gewijd zijn aan het bespreken en analyseren van zijn oeuvre, op papier of digitaal, getuigen hiervan. De New Lacanian School heeft daar een nieuwe titel aan toegevoegd: *Inwit*, dat zich vooral bezig wil houden met het latere, deels nog onontgonnen werk van Lacan, daarin geleid door Lacans schoonzoon Jacques-Alain Miller. In het voorwoord van het eerste nummer stelt Alexandre Stevens dat het Nederlands-

talige onderwijs in de lacaniaanse psychoanalyse tot nu toe beperkt bleef tot de eerste Lacan, die van de *Écrits*, de taal, de betekenaar en het verlangen. *Inwit* wil verder gaan en het laatste onderwijs van Lacan 'doortrekken tot in zijn ultieme consequenties'. Elk nummer van het tijdschrift wordt opgebouwd rond een fundamentele tekst van Lacan, die als thema fungeert. De tekst wordt vervolgens ingeleid door Jacques-Alain Miller en besproken in een aantal theoretische en klinische bijdragen van psychoanalytici uit de verschillende scholen van de World Association of Psychoanalysis. In nummer 1 is het centrale thema 'angst' en de tekst is afkomstig uit *Le Séminaire Livre X*. In nummer 2/3 gaat het om 'namen-van-de-vader' en 'het synthoom', en worden fragmenten besproken uit *Le Séminaire Livre XXIII*.

Inwit is heel anders van opbouw en inzet dan het al enkele jaren bestaande tijdschrift *Psychoanalytische Perspectieven*. Hoewel dit tijdschrift voor een belangrijk deel lacaniaans van inspiratie is, besteedt het ook aandacht aan het werk van andere psychoanalytici, bijvoorbeeld Winnicott en Julien Quackelbeen, en komen hedendaagse vormen van 'toegepaste psychoanalyse' ruim aan bod. Dit gebeurt op een minder dogmatische, veel vrijere en meer creatieve manier dan bij *Inwit*, en ver van bemoeienissen door Lacans officiële erfgenamen.

De afgelopen jaren is in het Nederlandstalig gebied Lacan steeds meer opgeëist door filosofen, die het psychoanalytische karakter van zijn oeuvre onderschatten en zelfs perverteren. Het is om die reden alleen al te prijzen dat een nieuw tijdschrift Lacan vanuit zuiver psychoanalytisch uitgangspunt bestudeert. Er zijn echter bezwaren. Het eerste is de zeer dominante aanwezigheid van Jacques-Alain Miller. Hij heeft Lacans teksten geredigeerd en gepubliceerd en beschermt deze nu als nieuwe *père-sévère* op onverbiddelijke wijze tegen elke van zijn lacaniaanse norm afwijkende kritiek, die als ketterij wordt verworpen. Het tweede

bezwaar is dat de latere teksten soms getuigen van het afnemend geestelijk vermogen van Lacan en ondoordringbaar of zelfs onleesbaar genoemd kunnen worden. Het derde bezwaar is dat het vertalen van Lacan niet voor iedereen is weggelegd, waardoor de teksten en ook de vertaalde bijdragen moeilijk te volgen zijn en verzanden in een voor Nederlandse lezers bijna buitenaards jargon. Is de lezer bereid deze bezwaren op de koop toe te nemen, dan kan *Inwit* een interessante bijdrage leveren aan de discussie over het lacaniaanse gedachtegoed.

De droom van Josée Winters

Bespreking van

Harry Stroeken & Josée Winters (2007).
*Een analytisch proces van twee kanten
bekeken*. Soest: Uitgeverij H. Nelissen.
ISBN 978 90 2441 770 4, 91 pp., €12,70

MARIE-ANNE SMET

Een analytisch proces van twee kanten bekeken is een eenvoudig en vlot te lezen werkje dat grotendeels geschreven is door Josée Winters. Het is vooral een verslag van haar ervaringen en belevingen gedurende haar twee jaar durende psychoanalytische behandeling (tweemaal per week) bij Harry Stroeken. Stroeken zelf geeft slechts op het einde enkele beschouwingen in een kort hoofdstukje. Het werkje is zeer toegankelijk, ook voor niet-professionelen. Positief is dat het een mooie en gevoelige weergave is van de weg die Josée Winters aflegt en die vooral tot uiting komt in de overdracht op de persoon van Harry Stroeken. De vele vragen, moeilijkheden en bedenkingen die zij hier neerschrijft zullen menig analysant en psychotherapeut bekend voorkomen.

Het uitgangspunt voor haar analyse was het begrijpen van de zich steeds herhalende afhankelijkheidsrelaties die zij aanknoopte met mannelijke gezagsfiguren in haar leven, waarbij ze zich telkens misbruikt voelde. De analyse eindigt dan ook wanneer hierin verandering komt en ze haar afhankelijkheidsproblematiek kan plaatsen in verband met een traumatische gebeurtenis uit haar kinderjaren.

Negatief is dat de stijl net iets te toegankelijk is en dat het weinig 'materie' en dieperliggende inzichten biedt. Het geheel van het verslag blijft aan de oppervlakte steken. Het boekje is doorspekt met een overvloed van dromen, maar liefst drieëndertig. Droommateriaal kan zeer interessant zijn in het kader van een analyse, maar op deze manier verteld — zonder veel interpretatie en aanknoping — kwam het mij soms voor alsof Josée Winters zelf heel trots was op haar droomcapaciteit. Dit doet natuurlijk dadelijk denken aan Winters' behoefte om haar analyticus te behagen met mooie dromen. Spijtig genoeg gaat Stroeken hier zelf weinig op in.

Het boekje bestaat uit drie delen. In het eerste deel vertelt Winters (zevenenzeventig jaar oud bij de intake) haar levensverhaal tot aan de analyse in chronologische volgorde. Het tweede deel behandelt haar ervaring van het analytische proces. Het derde deel ten slotte is een korte bijdrage van Harry Stroeken.

Haar levensbeschrijving alsook het verslag van de analyse is geconcentreerd op de afhankelijkheidsproblematiek, terwijl er ook vele andere interessante thema's naar voren komen. Jammer genoeg krijgen deze geen aandacht en worden ze door Stroeken zelf nauwelijks vermeld. Deze thema's kunnen mijns inzien eveneens betrekking hebben op haar afhankelijkheidsproblematiek. Ik denk bijvoorbeeld aan de weinig gevaloriseerde positie die ze als kind had in het gezin waar ze opgroeide (narcistische krenkingen), de vele angsten die ze beschrijft, met toch wel een opvallende angst voor zwangerschap (heeft dit mis-